

The book cover features a vibrant red background with a stylized illustration of two dark tree trunks on the left and right sides. Several thin, dark branches with small, spiky leaves extend across the frame. Three small, light blue birdhouses are scattered throughout the scene. A silhouette of a person riding a bicycle is positioned in the lower-left quadrant. The title is written in a white, elegant, cursive script. At the bottom center, there is a white square logo with a small triangle above it and the word 'plus' in lowercase.

MONICA
WOODOVÁ

JEDEN
KŽUR
Z MILIONU

plus

Jeden kluk z milionu

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.nakladatelstviplus.cz
www.albatrosmedia.cz

Monica Woodová

Jeden kluk z milionu – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

JEDEN KŁUK Z MILIONU

MONICA
WOODOVÁ

JEDEN
KLUK
Z MILIONU

Přeložila Olga Bártová

PLUS

Copyright © 2016 by Monica Wood
By arrangement with the author. All rights reserved.
Translation © Olga Bártová, 2017
Cover Illustration © Christopher Neal Silas

ISBN tištěné verze 978-80-259-0636-1
ISBN e-knihy 978-80-259-0676-7 (1. zveřejnění, 2017)

Věnováno Joe Siroisovi –
díky němu je naše rodina kompletní – a Gail Hochmanové,
protože to dotáhla až do konce

ČÁST PRVNÍ

Brolis (Bratr)

Tohle je slečna Ona Vitkusová. Tohle je její životní příběh nahraný na diktafon. Tohle je první část.

Je to zapnuté?

...

Na všechny odpovědět nestihnu. To bysme tu seděli do soudního dne.

...

Odpovím jen na tu první a konec.

...

Narodila jsem se v Litvě. V roce devatenáct set. Nepamatuju si kde. Vybavuju si hospodářská zvířata, ale opravdu jen matně. Koně nebo nějakou jinou velkou potvoru. Bílou. S fleky.

...

Možná to byla kráva.

...

Nemám ponětí, jaké krávy mají v Litvě. Ale řekla bych, že to byly takové ty strakaté, co se chovají na mléko. Tady jich jsou spousty.

...

Ano, holštýnky. Děkuju. A taky třešně. Překrásné třešně, na jaře vypadaly jako mydliny. Nadýchaná rozkvetlá stromíka.

...

A pak dlouhé trmácení. A cestu lodí. Pamatuju si to jen v záblescích. Na tom papíru je snad milion otázek –

...

Padesát. Aha. Tak dobře. Jen jsem chtěla říct, že je nemusíš klást popořadě.

...

Protože životní příběh žádného člověka nezačíná na začátku. Copak vás ve škole nic neučí?

Kapitola první

Čekala, že přijde – on nebo někdo jiný –, i když se předem neohlásil. „Kde je kluk?“ zavolala z verandy.

„Dnes to nezvládne,“ odpověděl. „Vy jste paní Vitkusová?“ Přišel jí nasypat zrní do krmítek, vyvézt popelnici na chodník a věnovat šedesát minut péči o její majetek. Tohle udělat mohl.

Nevrle si ho prohlížela; její obličej připomínal svaštělé jablko, úplně bez barvy, jen malé pichlavé oči měla ostře jasné. „Ptákům už pořádně vyhládlo. Na žebřík nevylezou,“ oznámila mu. Její hlas zněl tak trochu, jako když se drtí sklo.

„Jste Ona Vitkusová? Jsem správně na Sibley Avenue čtyřicet dva?“ Znova překontroloval adresu. Jel sem autobusem přes celé město, jednou musel přestoupit. Zelený patrový domek dřepěl na lesnatém konci slepé ulice, dva bloky od velkého obchodu pro kutily a jen pár kroků od turistické trasy. Quinn z příjezdové cesty slyšel stejně dobře zpěv ptáků i hluk aut.

„Slečna,“ opravila ho povýšeně. Zachytil sotva znatelný přízvuk. O tom se kluk nezmínil. Asi se kdysi mačkala v davu imigrantů na Ellis Islandu. „Nebyl tu ani minulý týden,“ poznamenala. „Tihle kluci u ničeho nevydrží.“

„S tím já nic nenadělám,“ prohlásil najednou opatrně. Z toho, co mu bylo řečeno, usoudil, že mu otevře roztomilá růžolící stařenka. Její dům vypadal kvůli bezútěšným záhonům, trčícím vikýřům a šindelové střeše v barvě došků jako příbytek čarodějnice.

„Měli by ty kluky naučit poslouchat. Mají být stateční a zdvořilí a poslušní... zdvořilí a poslušní a...“ Zlehka si poklepala na čelo.

„A čistotní,“ nadhodil.

Kluk byl pryč – dočista pryč. Jenže to nedokázal říct nahlas.

„Čistotní a uctiví,“ dodala. „Vždyť se k tomu zavazují. Mají to v přísaze. Myslela jsem, že tenhle je přímo ukázkový skautík.“ Další slaboulinký náznak přízvuku – souhlásky zněly tak trochu pichlavě, ale necvičené ucho by to nezaznamenalo.

„Jsem jeho táta,“ vysvětlil.

„To mi došlo.“ Zavrtěla se v péřové bundě. Na hlavě měla čepici s bambulemi, i když byl konec května, skoro třináct stupňů a sluníčko zářilo jako perly. „Je nemocný?“

„Ne,“ odpověděl. „Kde máte krmení?“

Stařenka se zachvěla. Její nohy v punčocháčích vypadaly jako násady od koštěte vražené do malých černých bot. „V kůlně za domem. Hned u dveří, jestli ho kluk někam nepřendal. Občas má dost zvláštní nápady. Měl by tam být i žebřík. Ale vy jste vysoký, možná ho ani nebudete potřebovat.“ Přeměřila si Quinna pohledem, jako by přemýšlela, jestli ho nemá obrat o oblečení.

„Kdybych ty krmítka pověsil níž, mohla byste do nich sypat krmení sama,“ napadlo ho.

Dala si pěsti v bok. „Takovéhle řeči mám nejradši,“ řekla. Znělo to, jako by měla na krajíčku, a ta nečekaná změna tónu ho donutila jednat.

„Jdu na to.“

„Budu doma.“ Ukázala kloubnatým prstem na dveře. „Zrovna tak na vás můžu dohlížet oknem.“ Ten rázný hlas se vůbec nehodil k její křehké konstituci a on poprvé zapochyboval o tom, že jí je sto čtyři, jak tvrdila Belle. Ta totiž od chvíle, co kluk umřel, vnímala všechno tak trochu zrnitě. Quinnovi její zármutek naháněl hrůzu, děsilo ho, jak ji dokáže změnit. Chtěl ji zachránit, ale zmohl se jen na to, že poslouchal její pokyny, nic mezilidsky náročnějšího nezvládl. Bylo to svým způsobem pokání. Proto se taky ocitl tady, na rozkaz své již dvakrát bývalé ženy, aby dokončil synův dobrý skutek.

Z dvoukřídlých dveří kůlny se loupala barva, šly snadno otevřít. Panty asi někdo nedávno promazal. Uvnitř našel štafle s jednou zlomenou příčkou. Bylo to tam cítit zvířaty – psem ne, ani kočkou ne, něčím nebezpečnějším – možná potkany. Nebo olezlými vychrtlými zubatými krysami. Na zadní stěně viselo úhlopříčně vyrovnané rezivějící zahradní nářadí; hroty, zuby a čepelemi bylo natočené ke dveřím. Představil si, k ja-

kým úrazům tu kluk mohl na své každotýdenní bohulibé misi přijít – mohlo na něj zaútočit padající dříví nebo ho mohla pokousat nějaká havěť. Takhle tedy ve skautském oddílu číslo dvacet tři zpívají, když ptáčka lapají.

Jenže kluk tu k žádnému úrazu nepřišel. Prý ho to tu „in-spirovalo“.

Krmení pro ptáky našel v dobře známém umělohmotném kbelíku. Ten totiž kdysi obsahoval dvacet kilo sádrové stěrky, kterou Quinn vyspravil zdi v Bellině garáži – než se naposled rozešli, než v jeho zkušebně zase začala skladovat ředidla, přípravky na likvidaci plevelu a náhradní pneumatiky. V kbelíku byla protáhlá lopatka, lesklá, višňově rudá, veselá jako rekvizita ze školního vánočního představení. Na polici opodál zahlédl dalších devět úplně stejných lopatek. Kluk byl prostě sysel. Hromadil naprosto nepochopitelné věci. Belle den před pohřbem otevřela dveře klukova pokoje a vyzvala Quinna, ať se tam porozhlédne, ale ať na nic nesahá a nic nebere. Tak počítal. Ptačí hnízda – 10. *Zrzoun* – 10 výtisků. Baterky – 10. Pokladničky – 10. Skautské příručky – 10. Taky objevil špejle od nanuků, žaludy, špulky, jaké mívají ženské v šitíčku, všechno uspořádané do úhledných hromádek po deseti kusech. Jeden počítač, deset podložek pod myš. Jeden stůl, deset penálů. Podle Belle bylo to jeho syslení jen přiměřenou reakcí na to, že se tátovy pozornosti dočká zhruba tak často jako vody z porouchaného kohoutku. „No jen uvažuj. Proč by si jinak jedenáctiletý kluk dělal zásoby všech věcí, které potřebuje?“ řekla mu jednou.

Protože to nemá v hlavě v pořádku, odpověděl jí v duchu. Ale ten chmurný den si klukův pokoj prohlíželi mlčky. Belle pak vyšla ze dveří jako první a on popadl klukův deník – blok s kroužkovou vazbou, osmnáct na třináct centimetrů, základní černá barva – a schoval ho do bundy. Dalších devět bloků, ještě zabalených ve fólii, v pokoji zůstalo.

Když vlekl zrní ke krmítkům slečny Vitkusové, představoval si, jak kluci z oddílu číslo dvacet tři spokojeně pomáhají

příjemnějším případům, takovým těm, co pletou růžové deky. Jejich vedoucí Ted Ledbetter – učitel na druhém stupni, ovdo-
vělý otec a nadšený turista – slečnu Vitkusovou nejspíš nafa-
řil dítěti, od kterého očekával nejmenší odpor. A ta teď ťuká
na okno, ať sebou hodí.

Slečna Vitkusová měla od domu až k mohutnému buku na-
taženou deset metrů dlouhou prádelní šňůru ozdobenou kr-
mítky. Quinn měřil skoro metr devadesát, takže žebřík nepo-
třeboval – na rozdíl od kluka, ten byl drobný, útlý a měl jemné
rysy. Quinn byl taky drobný, když mu bylo jedenáct, ale další
léto se vytáhl tak rychle, že ho bolelo doslova celé tělo a neměl
co na sebe. Třeba by kluk jednou byl vysoký! Vysoký sysel.
Vysoký kluk, který počítá nepochopitelné věci.

Začal od stromu. Když otevřel první krmítko, slétli se ptáci
a obsypali pohupující se větve. Říkal si, že to jsou asi sýkorky.
Všechno, co se za posledních čtrnáct dnů dozvěděl, vyčetl ze
synova bedlivého, hezky tvarovaného staromilského rukopi-
su. Budoucí Orlí skaut a záhadný plod Quinnova nezodpo-
vědného těla si – soudě podle jeho deníku – usmyslel, že získá
odborku z poznávání ptáků.

Slečna Vitkusová vysunula okno. „Mysli si, že jste on,“ za-
volala na Quinna, když se ptáci snesli na zem. „Máte stejnou
bundu.“ Do plic se mu nahrnul čerstvý vzduch, neomalený
a nemilosrdný. Slečna Vitkusová se na něj dívala, splasklé po-
prsí schované ve svetr. Když nic neříkal, rychle okno zase
stáhla.

Postaral se o krmítka, posekal trávu a poté obešel dům a za-
mířil k verandě. Slečna Vitkusová už na něj čekala ve dveřích.
Neměla skoro žádné vlasy, jen pár bělavých kadeřů a on si při
pohledu na ně představil pampelišky. „Po práci ho vždycky
zvu na sušenky.“

„To není nutný.“

„Ale tak zní dohoda.“

Šel tedy dál, ale bundu si nesundal. Slečna Vitkusová se
nemýlila, bunda byla úplně stejná jako ta klukova – kožený

křivák se cvoky. Quinn v něm vypadal jako rocker a kluk jako surikata, která se snaží dostat z pasti. Belle ho v ní pohřbila.

Čekal kočky a krajkové dečky, ale vevnitř bylo příjemně a provětráno. Na jednom konci kuchyňské linky sice ležel štos novin, ale nedotčená část bělostně zářila. Kohoutky se leskly. Dům určitě kdysi i zvnějšku vypadal jako ty ostatní v ulici – spořádaně, elegantně a s dokonalým zeleným trávničkem kolem dokola –, ale slečně Vitkusové očividně došly síly.

Na poklizeném stole stály jen dva talířky, každý jiný, krabička sušenek ve tvaru zvířat, balíček karet a ošklivé brýle z drogerie. Židle voněly citrónovým leštidlem. Chápal, proč se tu klukovi líbilo.

„Prý vám je sto čtyři,“ odvážil se poznamenat hlavně proto, aby nebylo takové ticho.

„A sto třicet tři dnů.“ Rozdělovala sušenky, jednu na jeden talíř, druhou na druhý a tak dále, jako by rozdávala karty. Mléko nejspíš nebude.

„Mně je dvaatřicet,“ prozradil jí. „Ale v muzikantských kruzích to znamená čtyřiaosmdesát.“

„Vypadáte starší.“ Když se na něj dívala, nazelenalé oči se jí leskly. Kluk si s bezchybným pravopisem zaznamenal: *Kouzelnické schopnosti a ÚŽASNÉ životní příběhy slečny Vitkusové jsou NESMÍRNĚ inspirativní!!!* Deník měl devětadvacet stran, výčet seznamů přerušovaly jen krátké udýchané záznamy o světě slečny Vitkusové, jeho nové kamarádky.

„Pomáhá vám někdo?“ zeptal se Quinn. „Kromě skautů?“

„Sociálka mi vozí obědy,“ odpověděla. „Sice pak musím přílohu i hlavní chod vzít a dochutit podle svého, ale aspoň nemusím do obchodu.“ Zvedla sušenku ve tvaru dinosaura. „Tohle je podle nich moučník.“ Znova si Quinna přeměřila pohledem.

„Váš kluk mi říkal, že jste slavný. Je to pravda?“

Zasmál se. „Leda ve snu.“

„Co hraje?“

„Všechno kromě jazzu. Jazz musíte mít v sobě od narození.“

„Elvise?“

„Jasně.“

„Kovbojské písničky?“

„Když pěkně poprosíte.“

„Mně se vždycky líbil Gene Autry. Co Perry Como?“

„Perryho Coma, Genea Autryho, Led Zeppelin nebo písničku z reklamy na kočičí granule. Když mi za to někdo zaplatí.“

„O Edovi Zeppelinovi jsem v životě neslyšela, ale reklam na kočičí granule jsem se naposlouchala dost.“ Párkrát zamrkala. „Hm, takže všeueměl.“

„Spíš nájemný hráč. Abych se uživil.“

Znova si ho důkladně prohlédla. „To jste asi hodně nadaný.“

„Nestěžuju si.“ Co jí kluk napovídal? Připadal si jako brouk ve vitríně. „Dělám na sebe už od sedmnácti. V životě jsem si nedal volno.“

Nic na to neřekla.

„Jako kytarista. Živím se hlavně jako kytarista.“

A zase nic. Radši změnil téma. „Mluvíte skvěle anglicky.“

„A proč bych neměla? Vždyť v téhle zemi žiju sto let. Představte si, že jsem pracovala jako sekretářka ředitele na Lesterském gymnáziu. Slyšel jste o něm?“

„Ne.“

„Řediteloval tam doktor Mason Valentine. Báječný člověk.“

„Já chodil do státních škol.“

Pohrávala si se svetrem – relikvií ze čtyřicátých let s velkými skleněnými knoflíky. „Dnešní kluci u ničeho nevydrží. Měli jsme plán.“ Probodla ho pohledem.

„No, tak já asi půjdu,“ řekl.

„Jak je libo.“ Zabubnovala prsty na ošoupané karty. Vypadaly o trochu menší než ty běžné.

„Syn mi říkal, že děláte karetní triky,“ neodolal.

„Jen za peníze.“

„Vy jste po něm chtěla peníze?“

„Po něm ne. Vždyť je ještě malý.“ Nasadila si brýle – příliš velké na její obličej – a zkontrolovala karty.

Kluk si zapsal: *Slečna Vitkusová je NESMÍRNĚ šikovná. Umí zařídit, že karty a mince ZMIZÍ. A pak se zase OBJEVÍ!!! Má hezký úsměv.*

Přesně takhle se vyjadřoval, i když s někým mluvil.

„Kolik chcete?“ zeptal se Quinn.

Zamíchala karty; Quinn si všiml, že je nějaká rozladěná. „A k tomu vám povyprávím,“ prohlásila. Jako správná kouzelnice se snažila odvádět pozornost. Quinn už natrefil na nejrůznější podvodníky, ale tahle bábrlinka byla hotová přebornice.

„Jeden trik bude bohatě stačit,“ namítl a podíval se na kuchyňské hodiny.

„Máte naspěch,“ poznamenala. „Všichni pořád někam spěchají.“ Přehazovala karty z ruky do ruky, jako by hrála na tahačí harmoniku. Nevypadalo to tak působivě, jak si myslela, ale Quinna to ohromilo i tak. „V létě roku devatenáct set čtrnáct jsem utekla s kolotočáři a od nich jsem se naučila kouzelnickému umění.“ Zvedla obočí, jako by ta dvě slova byla sama o sobě kouzelná. „Za tři měsíce jsem se vrátila domů a od té doby vedu ten nejobyčejnější život, jaký si jen dovedete představit.“ Tvářila se napjatě, ale dalo se to vyložit dvojím způsobem. „Karetní triky dělám, abych nezapomněla, že jsem taky byla mladá.“ Začervenala se. „Dost jsem toho vašemu klukovi navyprávěla. Možná až moc,“ dodala.

Nedivil se, že se sem bál přijít – kluk byl úplně všude. Sám děti nikdy nechtěl, jako táta si počínal dost bezradně, většinou byl někde v tahu, a když teď kluk umřel, nepociťoval ledově chladný paralyzující šok, ani ostrý pronikavý zármutek, jen si uvědomoval temnou, neblahou ironii osudu, a to tak silně, že ho z toho bolelo u srdce.

Slečna Vitkusová rozhrnula karty do vějíře a čekala. Měla dlouhé, hranaté zuby, pořád ještě dost bílé, pozoruhodně hbité hrbolaté prsty a lesklé nezvrásněné nehty.

„Nabízím pět babek,“ navrhl Quinn a vyndal peněženku.

„Vy mi snad čtete myšlenky.“ Vzala si bankovku a zastrčila ji do svetru.

Chvíli se nic nedělo. „A co ten trik?“ zeptal se Quinn.

Slečna Vitkusová se naklonila nad stůl a posbírala karty. „Za pět dolarů vás pustím do šapitó.“ Došlo mu, jak se na něj dívá – našťvaně. „Číslo vás bude stát dalších pět.“

„To je vydírání.“

„Nejsem včerejší,“ odpověděla. „Příště s sebou vemte kluka.“

* * *

Tohle je slečna Ona Vitkusová. Tohle je její životní příběh nahraný na diktafon. Tohle je taky první část.

Ještě osmaosmdesát minut? Do téhle krabičky?

...

Já ti věřím. Tak spust'

...

No, třeba rádio. To bylo prima. A kopírky. Suchý zip. Elektrický mixér. A taky úchvatné vymoženosti v oblasti dámského spodního prádla. Je těžké vybrat jen jednu věc.

...

V tom případě hlasuju pro automatickou pračku. Automatická pračka, rozhodně. Nepamatuju se, kdy jsem v ní začala prát. Jeden den jsem drhla spodničky na valše, a než jsem se rozkoukala, měla jsme dvě dospívající děti a velkou novou pračku. A všechno mezitím je jen takový záblesk.

...

A to by stačilo. Víc ze mě nedostaneš.

Kapitola druhá

Quinn odcházel od slečny Vitkusové o pět dolarů chudší, ale kouzla se nedočkal. Dojel autobusem až do čtvrti North Deering, kde bydlela Belle. Zrovna uhrabávala záhon s tulipány za klišovitým plotem – jedna rozjásaná špičatá lafka vedle druhé. Sice v tom domě prožil s přestávkami pět a půl let, ale vždycky ho považoval za Bellin dům – právně vzato taky její byl. Arkýře jako by vypadly ze seriálu z šedesátých let. Kluk ty seriály nadšeně sledoval, přímo je hltal, jeho oblíbený program se hemžil spořádanými manžilkami a tatínky, čestnými chlápky, kteří trávili večery doma a bezpečně kormidlovali loď zvanou domov.

„Tak jak?“ zeptala se Belle. I hlas se jí vytrácel, vymizely z něj význačné tóny.

„Je to až u Westbrook,“ odpověděl. „Zahrada je dost zanedbaná.“

„Upsal se do půlky července. Řekla jsem Tedovi, že se o to postaráme.“

„Má tam snad dvacet krmítek, jenže moc vysoko. Docela si máknul.“

Belle se podívala na ulici. „Tys přišel pěšky?“

„Hondu jsem prodal.“ Vytáhl z kapsy šek a podal jí ho. Když se rozvedli podruhé, posílal jí každou sobotu alimenty, ještě ani jednou nezapomněl.

Toporně si ho prohlížela. „Quinne, vždyť jsem ti říkala, že už to – není nutné.“

Říkal si, ne poprvé, jestli se dá na zármutek umřít. Měla na sobě růžovou košili zmačkanou tak strašně, jako by ji ukradla z pračky v samoobslužné prádelně.

„Belle, prosím tě, vem si to.“

Šek si nevzala, tedy aspoň ne hned. Držel ho v natažené ruce a ve spáncích mu tepala krev. Lehký větřík šek nadzvedl. Konečně jí došlo, že Quinn neustoupí, dokud nebude po jeho, tak se nechala obměkčit, sáhla po šeku, nic neřekla a jemu přestalo hučet v hlavě.

Dům i zahrada zdánlivě vypadaly, jako by jim někdo vdechl nový život. Odevšad po něm pokukovaly kytky, které kvetou na konci května, okna se blyštěla a hromada věcí čekala na příjezd popelářů.

„Další čistka?“ zeptal se.

„Jen to, na co se nedokážu podívat.“

Jak to myslela, pro něj zůstalo záhadou. Udělal inventuru vyřazených předmětů: polstrovaná židle, mixér, stolní lampa, mělké talíře. A pak ho uviděl, stranou od ostatních věcí – svoje první kombo, dvouwattové, dárek ke třináctým narozeninám.

„To je můj Marvel!“

Společně se dívali na kombo, jako by obhlíželi mrtvé zvíře. Byl to levný typ dovezený z Japonska v obalu s tak silnou vrstvou laku, že i pod třicetiletým nánosem špíny vypadal, jako by byl mokry.

„Je hnusný,“ vysvětlovala Belle. „A navíc nefunguje. Nikdo ho nechce.“

„Dostal jsem ho od mámy.“ Šestipalcový reprák, tři pořáky – v podstatě krám, jediná přeživší památka na léta dospívání. A vlastně i na mámu.

„To teda funguje,“ ohradil se. To kombo zbožňoval. Dost pro něj znamenalo.

„Co kdyby sis ode mě konečně odstěhoval všechny své krámy? Teď už tě tady vážně nic nedrží.“

„Belle,“ ozval se dotčeně. „Nech toho.“ Na poslední dvě návštěvy za klukem nedorazil a ona mu to nikdy neodpustí. Některé skutky, viděné v mrazivém světle zpětného pohledu, jsou prostě neodpustitelné.

Rozhlédl se. Čtrnáct dnů se tu jak sršni rojili Bellini příbuzní v čele s její sestrou Amy. A taky Ted Ledbetter, ale to byla jiná kapitola. Dnes tu ovšem panoval klid a na příjezdové cestě nestálo žádné auto.

„Je tady Ted?“

„Ne. Ale to tě nemusí zajímat, ne?“

„Promiň. Kde jsou všichni?“

„Tetičky už odjely domů. Amy šla všem poslat poděkování. Vymyslím si, co je potřeba udělat, abych urvala aspoň pár vteřin pro sebe.“ Opřela hrábě o strom a z pusy se jí vydral zvuk, který mu připomněl dechová cvičení k porodu. Šel za ní dovnitř. Zatvářila se překvapeně.

„Můžu trochu vody?“ zeptal se.

Odešla do kuchyně a nalila mu vodu. Byl to upravený dům staroanglického rázu, typický pro předměstí, i když se prakticky vzato ještě nacházel na území Portlandu. Rovné plochy trávníků na původně zvlněné zemi, houpačky, domky na stro-mech, hodně psů. Dům dřív patřil Belliným rodičům a oni ho na ni nechali přepsat pod podmínkou, že v darovací smlouvě nebude uvedené Quinnovo jméno.

„Mluvila o něm? Ta paní?“

Zavrtěl hlavou. „Obrala mě o pět babek.“

„Vedli spolu okouzující rozhovory,“ pokračovala. „Jen cítuju jeho slova.“

„Nechápu, že se z ní nezjevil.“ Pokusil se nasadit veselý tón, ale všechno, co poslední dobou řekl, vyznělo hrozně těžkopádně. Prostě se moc snažil.

„A tys o něm mluvil?“

Vypil celou sklenici najednou. Po zvířátkových sušenkách měl sucho v krku. „Jako s ní?“

„Jo. S kým jiným?“

„Nemluvil.“ A po chvíli dodal: „Nedokázal jsem to.“

Ledový povrch jejího vzteku – byla v něm zapouzdřená – postupně odtával. „Vzhledem k jeho povaze mě nepřekvapuje, že se z ní nezjevil,“ řekla nakonec. „Je až neskutečně stará.“

„To jsem vzal v potaz.“

Položila mu prsty na ruku. „Nic jiného jsem po tobě nechtěla. Slíbil to a dané slovo pro něj hodně znamená. Udělala bych to sama, ale tohle –“ lovila správná slova, „tohle by měl zařídit táta.“

Nic jí na to neřekl. Co na to taky mohl říct? Odešel od nich, když klukovi byly tři, a vrátil se, když mu bylo osm. Pět let

dobrovolně odseknutých z křehké dřevě otcovství. Mohla mu to teď vyčíst, ale neudělala to. Boston, New York a nakonec Chicago, než mu došlo, že vede úplně stejný život, před jakým utekl, jen je ještě víc sám. A pak dlouhá pokořující cesta autobusem domů. Vydělal slušné peníze – vždycky vydělával slušné peníze, na to jediné mohl být hrdý –, ale přesto se děsil, až se uvidí s chlapy z kapely a vedoucími směny a oznámí jim, že to, jak se dalo tušit, nedokázal, ha ha, a jo, už se odsud nehne.

„Neříkal jsem, že se na to chci vybodnout. Jen jsem chtěl říct, že to není žádná vysmátá babča v pruhované zástěře.“

„Chudáčku,“ poznamenala Belle. „Co tě dnes ještě čeká?“

„Svatba v pět.“

„Ty máš pořád nějakou svatbu v pět. No jo, pán je na roztrhání, co?“

Kvůli tomuhle se dřív pořád dohadovali a on si teď, když s tím Belle ochotně začala, už nepřipadal tak sám. Belle jednou přirovnala jeho nekonečnou šňůru koncertů k denním dávkám alkoholika, který potřebuje mít svou hladinku. Alkohol pro Quinna představoval choulostivé téma a pravda podle něj byla taková, že ve svém povrchním zmateném životě dokáže dát druhým to, co od něj chtějí, jen když hraje na kytaru.

Došoural se za Belle do obýváku, ale nevybídla ho, ať si sedne. Rozhlédl se, zavěťřil, že je něco špatně, a pak se dovtípil – uklidila knížky. Belle byla rozmařilá čtenářka, většinou měla rozečtené čtyři nebo pět knížek najednou, válely se naprosto všude, ve svém zaujetí jim úplně zohýbala hřbety. Kolikrát mu večer vyprávěla děj nějakého románu a on ji se smíchem prosil, ať mu neprozrazuje úplně všechno? A ona mu to vždycky prozradila – když ji nějaký příběh hodně zaujal, okamžitě mu ho vyklopila. A teď ty knížky stály srovnané podle velikosti v knihovně, která vypadala, jako by v ní někdo právě utřel prach.

„Je to jen pár sobot,“ podotkla.

„Celkem sedm.“

„No tak sedm. Kolik času ti to zabere? Dvě hodiny z nabitého dne?“

„To sice jo, jenže pak musím jíst otrávené sušenky.“

Zasmála se, bylo to takové vyštěknutí, oba je to vylekalo. Vzal ji za ruce; zaplavil ho soucit, myslel, že pukne. Ten soucit byl nezměrný.

„Můžu se ještě jednou podívat k němu do pokoje? Jen na chvílku?“ Doufal, že stihne deník vrátit, než ho Belle začne postrádat. Nepřicházelo v úvahu, že by o deníku nevěděla, když sledovala každé klukovo hnutí, jako by si byla jistá, že jednou bude potřeba napsat jeho životopis.

Odtáhla ruce. „Teď ne.“

Trestala ho, ta úžasná nelítostná žena, jeho nejopravdovější kamarádka. Zasloužil si to. Nicméně ji dobře znal, a tak věděl, že už nemá sílu svůj vztek dál přiživovat.

„Musím napsat několika lidem,“ prohlásila. „Tvůj táta poslal kondolenci. A volal Allan, až z Hongkongu.“ Čekala. „Allan nevěděl, že jsme rozvedení. Možná ani neví, že to nebyl náš první rozvod.“

Pokrčil rameny. „Vždyť nás znáš.“ Táta teď pobýval celý rok na Floridě a bratr na opačném konci světa. Skoro nikdy si nevolali.

Bylo deset. Ještě musí zabít několik hodin. „Jíš vůbec?“ zeptal se.

Přišlo mu, že ji ta otázka zaskočila. „Asi jo,“ odpověděla. „Nejspíš jo.“

„Můžu ti nějak pomoci?“

„Quinne,“ řekla něžně. „Teď už pro mě opravdu nemůžeš udělat vůbec nic.“

Byla to pravda; zabořilo ho to jako čerstvá fialová modřina. Vyprodila ho ven, až na chodník, jako by tam na něj čekalo auto. „Jsem jiný člověk,“ poznamenala. Jestli si kdy věděl s takovýmhle druhem informací rady, tak to období už dávno minulo. Díval se jí do očí tak dlouho, až pomalu zavrtěla hlavou a propustila ho.

Zvedl kombo – nevážilo skoro nic – a odnesl ho ze čtvrti, kde dřív bydlel, až na Washington Avenue a dál po bulváru, pak strmou State Street na Peninsulu, až konečně došel na Brackett Street a temnou chodbou tři patra ke svému bytu s krásně udržovanou aparaturou, několika kousky nábytku z druhé ruky a zarámovanou fotkou kluka ve skautském kroji, který cenil drobné zoubky, jak se svědomitě snažil spolupracovat. Někdo mu řekl, ať se usměje, a on dělal, co mohl.

PTÁCI

1. Nejmenší pták. Kalypta nejmenší. 5,69 centimetru. 1,58 gramu.
2. Nejrychlejší nelétavý pták. Pštros. 70 kilometrů za hodinu.
3. Nejvýše létající pták. Sup krahujový. 11 278 metrů nad mořem.
4. Nejupovídanější pták. Prudie. Papoušek šedý – žako. 800 slov.
5. Nejopeřenější pták. Labuť malá. 25 216 per.
6. Nejméně opeřený pták. Kolibřík rubínohrdlý. 940 per.
7. Nejpomaleji létající pták. Sluka americká. 8 kilometrů za hodinu.
8. Největší zobák. 47 centimetrů. Pelikán australský.
9. Nejhezčí pták. Podle mě. Sýkora černohlavá.
10. Nejdelší ptačí let. Rybák obecný. 26 087 kilometrů.

Kapitola třetí

Tu první sobotu – zrovna začala obleva, jako obvykle na začátku března – přijel kluk v šedé dodávce, kterou dobře stavěný skautský vedoucí ve vyžehleném kroji zrekvíroval bůhví kde. Voda crčela Oně z okapů, ze zábradlí na verandě i z krmítek a dodávce z bočních zrcátek. Skautský vedoucí oddělil kluka od zbytku – ostatní hoši byli větší a přitroublejší – a vypocho doval (opravdu to tak vypadalo) po schodech na verandu. Představil se jako Ted Ledbetter a pak jí představil hubeného kluka ostříhaného na ježka, který ji okamžitě vyvedl z míry tím, jak se choval ochotně a ukázněně.

Z nevědomí se jí s břinknutím vydralo první slovo: *brolis*. Bylo to zvláštní, jako jediná kroupa padající z nebe. Rychle zamrkala, jako by jí to slovo opravdu uhodilo do hlavy.

Bratr.

Bylo mu jedenáct, ale byl tak drobný, že by mu člověk hádal osm. Přes skautskou košili měl nataženou směšnou, na několika místech mokrou koženou bundu a z ní trčel holý vyzáblý krk, nepřírozně bílý. Vypadal, že se snadno zraní. Skautský vedoucí slíbil, že pro něj za dvě hodiny přijede – oznámil mu přesný čas jako voják – a zanechal ho tam s několika zcela konkrétními pokyny.

Dodávka odhrkala. Kluk mlčky čekal, křehký a bezelstný jako luční koník. „Rád vás poznávám,“ vyhrkl.

„Hmm,“ Ona na to.

Upřeně na ni hleděl. „Kolik vám je?“

Sneslo se druhé slovo: *šimtas*.

Jednou mrkl. „Cože?“

„Sto.“

„Co to bylo za řeč?“

„Nevím,“ odpověděla. Byla zmatená. „Nejspíš litevština. Je mi sto čtyři, a ne sto. Jedna nula čtyři.“

A tak tam stáli, všude kolem crčela voda, a snažili se odhadnout, co je ten druhý zač. Kluk nejspíš zasl nad tím, jakou má

údaj sto a několik let váhu, a Oně vrtalo hlavou, kde proboha vydolovala ta dvě nijak nesouvisející slova, protože si nepamatovala, že by tím jazykem kdy mluvila.

„Pojď dál,“ vyzvala ho a on poslechl, ale pak zůstal zdvořile stát na rohožce, protože mu z bot kapala voda.

„Mám toho pro tebe na práci víc,“ oznámila. „Radši řekni hned, že to nezvládneš nebo že to dělat nechceš.“

„Já to zvládnou.“

„Vždyť jsem ti ještě ani neřekla, o co jde.“

„Opravdu to zvládnou.“ Hezky artikuloval, jen se pokaždé sotva znatelně odmlčel v nesprávnou chvíli, jako cizinec nebo jako by se mu špatně dýchalo.

Ukázalo se ovšem, že je pracant, ochotný a vytrvalý a k jejímu potěšení i důkladný. V sobotu jezdili popeláři, tak podle domluvy dokoulel velkou popelnici z chodníku až do kůlny, a pak přes víko natáhl gumicuk, což nečekala. Neúnavně a opatrně jako dekoratér výloh sundával krmítka, sypal do nich krmení až po okraj a věšel je zpátky na šňůru. Z okraje cestičky odklidil roztroušené sněhové kaňky. Když se konečně dostala k tomu, že mu nabídne sušenky, přijel si pro něj skautský vedoucí.

Řekla, že kluka bere. Panu Ledbetterovi se očividně ulevilo; předtím každého kluka odmítla hned první den.

Druhou sobotu, když vyčistil a naplnil krmítka – postupoval naprosto stejně jako předchozí týden, takže ji napadlo, jestli si náhodou na ruku nenapsal tahák –, jí prozradil, že ho zajímají světové rekordy. Dávali si u stolu sušenky ve tvaru zvířat; kluk je jedl po částech: ocas, nohy, hlava, tělo. Jednu po druhé přesně v tomhle sledu.

„Sportovní rekordy ne,“ ujistil ji. „Rekordy typu... Zaprvé, jak dlouho se vám vydrží točit mince. Zadruhé, kdo má největší sbírku malých tužtiček. Zatřetí, kdo má nejdelší chlupy v uchu.“ Krátce se nadechl. „Začtvrté –“

„Guinnessovy rekordy,“ podotkla. Slyšela ho dobře; měla z toho radost.

„Vy je znáte!“ Přišlo jí, že kluk projevuje nepřiměřeně velké nadšení. „Je mnohem těžší se do té knihy dostat, než si myslíte.“

Skauti ji většinou nudili, s těmi jejich rekordy na herních konzolích, fotbalovými výsledky, zlenivělostí a odfláklou prací. Kdežto tenhle s sebou přinesl doslova závan druhého dětství. Jako by mluvila s dítětem, které mohla potkat, když jí bylo jedenáct. Klidně by si mohl u bílého mramorového pítka v cukrárně U McGovernových pochutnávat na čokoládovém koktejlu. Úplně ho viděla, jak na Wald Street hraje s kluky v bílých košilích baseball a násadou od koštěte odpaluje míček přímo do dveří černého sedanu REO, který patřil Joeu Preblovi. Na tomhle klukovi bylo cosi zvláštního, takže působil dojem návštěvníka z jiné doby a jiného místa.

Díky němu si připomněla, že ji lidé kdysi dost fascinovali. Že nežila jen jeden život.

Vyndala z kapsy čtvrták. Po několika neohrabaných pokusech se jí ho podařilo roztočit. „Pět vteřin a kousek,“ prohlásila, když se mince přestala kymáčet a poddala se zemské přitažlivosti. „Kolik je rekord?“

„Devatenáct vteřin a třicet sedm setin,“ odpověděl. „Scott Day z Velké Británie. Ten stůl není dost hladký.“

Prohlédla si slavnostní šerpu vyzdobenou lesklými nášivkami, kterou měl nataženou přes hrudník. „Nedržíš náhodou rekord za největší počet získaných odborek?“

„John Stanford ze Spojených států amerických jich získal sto čtyřicet dva.“ Podíval se z okna. „Dá se získat odborka i z poznávačky ptáků.“

„Ano? To je stehlík,“ ukázala. Základní ptačí druhy se naučila od Louisy v době, kdy život ještě skýtal drobná překvapení. Asi deset let si vedla seznam, ale už si nepamatovala, kdy naposledy nějakého ptáka skutečně sledovala. Krmila je ze soucitu.

„Ty hlavní už umím,“ sdělil jí. „Zaprvé vrána. Zadruhé červenka. Zatřetí kardinál. Začtvrté sýkorka. Jenže odborku do-

stanete, když zaprvé poznáte dvacet ptáků, zadruhé postavíte krmítko a zatřetí určíte pět ptáků podle zpěvu.“ Protáhl jemnou pusou. „Jenže já nemám na hudbu buňky.“

„Opravdu? Díky Howardovi, mému choti, neúspěšnému a zneuznanému písničkáři, jsem si k hudbě taky vytvořila poněkud rozporuplný vztah.“ Poklepala si prsty na ucho. „Ptačí zpěv je ovšem něco jiného. Jenže vysoké tóny už nezachytím. Zpěvného ptáka jsem slyšela naposledy, když mi bylo dvaasedmdesát. I volání červenky někdy slyším jen přerušovaně, jako porouchané rádio.“

„Tak to je škoda,“ poznamenal. Strnul, celým tělem tak dával najevo lítost a ji opravdu hluboce zamrzelo, že přišla o všechny ty ptáky, jejichž hvizd jí zřejmě jednou provždy pláchl chatrnou komůrkou ve středním uchu. Starala se o Louisu v poslední fázi rakoviny a pak už se nedokázala ke svým někdejšími koníčkům vrátit, myslela si, že prchly spolu s Louisou do Velkého neznáma. *Hlavně ať se z tebe nestane zapšklá bába*, nabádala ji Louisa v posledních dnech svého života. *Protože to každý čeká*. Jenže přesně to se z ní stalo – zapšklá bába.

„Pan John Reznikoff ze Spojených států amerických se do Guinnessovy knihy rekordů dostal proto, že sbírá vlasy,“ ozval se kluk. „Zaprvé má vlas Abrahama Lincolna. Zadruhé má vlas Marylin Monroe. Zatřetí vlas Alberta Einsteina. Začtvrté...“

Byl to hodně dlouhý seznam a Ona počkala, až ho kluk odříká. Celou dobu se na ni upřeně díval. Uměl nazpaměť ohromující počet rekordů, všechny typu sbírání vlasů a roztáčení mincí. Sám byl taky sběratel – neúspěšný, jak přiznal. Když chce někdo něco pořádně sbírat, patrně k tomu potřebuje dostatek peněz a možností, které se obyčejnému páťákovi jen tak nenamanou. „Pan John Reznikoff ty vlasy kupuje,“ oznámil jí. „Nehrabal se v Lincolnově hrobě nebo tak.“

„Aha. To jsem si oddychla.“

„Pan Ashrita Furman ze Spojených států amerických ušel sto třicet kilometrů a dvě stě devadesát dva metrů se skleněnou lahví mléka na hlavě.“

„Na jeden záťah?“ zeptala se nevěřicně.

„Pan Ashrita Furman navíc drží rekord za dosažení největšího počtu rekordů.“ Zarazil se. „Tak zaprvé, kde bych sehnal skleněnou lahev na mléko? Zadruhé, jak bych změřil sto třicet kilometrů? Zatřetí, máma by mě nenechala ujít sto třicet kilometrů s lahví na hlavě, ani kdybych chtěl.“ Znova se odmlčel. „A já bych přitom asi chtěl.“

Sice jí toho o sobě neprozradil o moc víc, ale Ona si domyslela, že škola je pro něj peklo, že se každý den krčí v zadní lavici a doufá, že po něm učitelé nebudou nic chtít. O přestávkách si nejspíš hraje sám. Její synové si snadno našli kamarády, zvláště Frankie, ten byl tak usměvavý a oblíbený. To spíš tenhle kluk s rozvázným hlasem a zdrženlivým vystupováním by mohl být její příbuzný.

„Znala jsem chlápka, který žongloval s myškami,“ řekla mu.

Vykulil oči, a tak dala k dobru historku, jak se připojila ke kolotočářům.

„Vy jste utekla?“ zeptal se. Poznala, že se na ni dívá úplně jinak. Byl to nádherný pocit. „Vy jste opustila mámu?“

„Byla to zvláštní doba, válka na spadnutí. Ten rok jsem si zkrátila všechny sukně. Všechny holky v Kimballu začaly zničehonic ukazovat lýtka.“ Dychtivý pohled jeho naslouchajících šedých očí ji přiměl povídat dál. „Majitelem byl pan Holmes. Šejdří, jakého svět neviděl. Nebyla to žádná sláva, to tenkrát ostatně na žádné pouti, v podstatě se jednalo jen o pár atrakcí, jaké dnes můžeš vidět u nákupního centra.“

„Aha,“ vydechl chlapec. „Tam jsem jednou byl.“

„Jak se ti to líbilo?“

„Bylo to na mě moc rychlé.“

„No, my jsme měli starý kolotoč. Pan Holmes ho vyhrál v pokeru. Nefalšovaný pojízdný, rozmontovatelný Armitage Herschell s dřevěnými koníky ve dvou řadách. Viděl jsi někdy takový kolotoč?“

„Ne,“ odpověděl vyjeveně. „Ale moc bych chtěl.“

Už měla vyndané karty a začala je míchat. „Protloukali jsme

se, jak se dalo. Měli jsme kolotoč, pouťové atrakce třetí kategorie a papouška, co zpíval ‚Some of These Days‘ jako Sophie Tuckerová. Znáš tu písničku?“

„Pustíte mi ji?“

„Gramofon jsem už dávno vyhodila,“ zalitovala. „Šla jsem na pouť sedm večerů v řadě. A ten sedmý jsem se přímo u toho kolotoče zamilovala.“

Jak by taky ne? Dusno, vůně buráků a schnoucího bláta, kolotoč na parní pohon s malovanými koníky navěky zachycenými v postoji, jako by se chystali prchnout. „Úplně vidím, jaké ti koně měli bílé divoké oči,“ vyprávěla. „A ty barvy. Kam se na ně hrabou ty dnešní šunty. Vyber si kartu.“

Zatvářil se vyděšeně. „Teď?“

„Až budeš chtít. Zatím ti něco povyprávím.“ Výraz „povyprávět“ se naučila od Maud-Lucy Stokesové, své vychovatelky, která mluvila naprosto spisovně. Malá Ona si díky ní udělala prvotní, nepřesný, a nakonec i neuspokojivý obrázek o Americe jako zemi, kde vládne preciznost. Angličtina se jí okamžitě zalíbila a dávala si na jazyk bedlivý pozor. Všimla si, že v něm platí zákon příčiny a následku, všimla si syntaktických havárií svých rodičů, bezstarostného klení podomního prodavače hrců, Maud-Lucyiny čisté výslovnosti. Určitý styl dokázal v člověku vyvolat soucit, zbožnost nebo touhu koupit nepotřebný kastrol. Maud-Lucy Onu naučila, jak vystavět větu a souvětí. Ona se nakonec rozhodla pro směs vzletné a hovorové angličtiny, která vystihovala její rozpolcený vztah k lidem.

„Stála jsem v hloučku s holkami od nás ze čtvrti,“ vyprávěla klukovi. „Dívala jsem se, jak ti pěkní koníci jezdí pořád dokola, a vtom se ke mně přitočil Viktor, co se učil dělat tetování, jako bychom se znali ze sna. Překrásný, blondatý Rus Viktor.“ Nejdřív ji připravil o srdce, pak o poctivost, a nakonec i o peníze. „Vždyť já se do té doby ani nedržela s klukem za ruku. Nebyla jsem taková.“

„Jaká jste byla?“

„No, ehm,“ odmlčela se. „Nevinná. Jako ty. Proč ti to proboha vykládám?“

„To nevím.“ Jeho upřený pohled na ni dopadal jako pruh slunečního světla. Na okamžik si připadala obnažená. Do toho rozpoložení ji dostala zmínka o Viktorovi. Bylo by mu sto devět. Byl mrtvý, pohřbený a laškoval s ní z hrobu.

Kluk si konečně vybral kartu. Celých třicet vteřin si ji prohlížel a pak ji vložil zpátky. Dělal, jako že ji vmíchala mezi ostatní. „Čáry máry fuk!“ vykřikla a rychle položila správnou kartu na stůl lícem vzhůru.

Kluk otevřel pusou.

„Šmankote, tos v životě neviděl karetní trik?“

„Viděl, ale dobrý ne. Jeden kluk u nás ve třídě dělá trapné.“ Zamračil se. „Jenže všichni si myslí, že Troy Packard je frajer.“

Troy ho asi šikanuje, usoudila Ona. „Dívej se,“ vyzvala ho a rozložila karty.

Připravila si je na Šeptající královnu, lehký trik, který na Lesterském gymnáziu předváděla jakožto sekretářka ředitele celé jedné generaci nervózních studentů. Ty nejmladší, nejmenší a nejstrašenější ten trik naučila a teď se ho chystala naučit i kluka.

Měl pozoruhodné prsty, byl poslušný a hodně chtěl, ale vůbec nevěděl, jak odvádět pozornost. „Ty bys neobelstil ani mimino,“ povzdechla si. „Ve škole to radši nezkoušej.“

„Světový rekord pro nejvyšší domek z karet je sto třicet jedna pater.“

„To je výzva! Zkus ho překonat.“

„Už jsem to zkusil.“

„Kolik pater se ti povedlo postavit?“

„Jedenáct.“

„To máš jedno patro za každý rok.“

Vypadal potěšeně. „Slečno Vitkusová, máte půvabné ruce.“

Třetí sobotu mu na oplátku za první lichotku, které se dočkala po několika desítkách let, předvedla celý svůj arzenál karet-

ních triků – sakumprásk a zdarma. Jenže zjistila, že je příliš důvěřivý, aby dokázal ocenit rozdíl mezi nápadnou polopatičností Tří králů a mnohvrstevnatou teatrálností Teleportace. Zjistila, že v jeho případě nemusí vyprávěním odvádět pozornost od karet, když snímá nebo je přendává z ruky do ruky, ale stejně mu na jeho otázky odpovídala. Takový zájem o prostá fakta z jejího života naposledy jevila jiná lidská bytost už hodně dávno, jestli vůbec kdy.

Doposud se nesečkala s nikým, kdo by uměl naslouchat tak jako on: za celou dobu nehnul ani brvou. Nepohnul očima, rameny, nohama ani chodidly. Hýbal jen prsty – prováděl s nimi zdrženlivý, nicméně viditelný rituál podobný počítání. Z lehce sevřené pěsti vystřelil jeden prst, pak druhý, třetí, čtvrtý a nakonec palec. Pak druhá ruka: jeden, dva, tři, čtyři, palec. Poté pěsti zase sevřel a pak se prsty začaly znovu vysouvat, předvídatelně a systematicky. Jako by její historiky porcoval na položky do seznamu, jako by to byla kouzelnická technika a on jejím prostřednictvím přetvářel běžné informace v zaříkadla.

1. Slečna Vitkusová přijela do Ameriky, když jí byly čtyři.
2. S rodiči – Jurgisem a Aldonou.
3. Ze země zvané Litva.
4. Tu v té době spravovali Rusové.
5. Ti chtěli všechny Litevce naverbovat do armády.
6. Proto se Jurgis s Aldonou odstěhovali do Kimballu v Maine, kde bylo sedm továren.
7. Jurgis si našel práci jako kyselinář a Aldona třídila hadry.
8. A rozhodli se, že ze své holčičky udělají Američanku.
9. Proto s ní nemluvili litevsky.
10. A anglicky s ní mluvit nemohli.

„Nebylo vám smutno?“ zeptal se. „S kým bych si povídal, kdyby si se mnou nepovídala máma?“ Pokrčil prsty a čekal, až

bude moct znovu počítat od jedné do deseti. Říkala si, že by mu tu radost měla dopřát.

„Ale rodiče si se mnou povídali,“ prohlásila.

Zaprvé.

„Jen měli omezenou slovní zásobu.“

Zadruhé.

Ze zastřené minulosti k ní dolehl zvuk jejího jména: *Ono, co ty mít, Ono? Ono, hezky usmát, Ono. Ono, pěkná šaty, Ono. Ono*: jediné povolené slovo v rodné řeči, chabá útěcha, bublina vzpomínek. Vybavila si výjev z raného dětství: Ona, přitisknutá na dveře ložnice zděšeně a toužebně poslouchá, jak si rodiče něco šeptají v mateřštině – *prška-prška-prška*. Jejich tajuplné mumlání jí připomínalo zvuky, jaké vydávají stromy v dešti.

Mimo ten pokoj se mluvilo anglicky, anglicky, anglicky. Aldona celé dny pracovala v továrně na papírové tašky a Jurgis celé noci v celulózce; když jim skončila směna, odnášeli si po mostě pro pěší nová slova a fráze. Když bylo Oně šest, postavili si vlastní činžák, třípodlažní dřevěný dům s dlouhými balkony. Vitkusovic barák vyrostl jako doklad jejich prozíravosti a vytrvalosti, fošnu po fošně na osmiakrovém pozemku na rohu Wald Street a Chandler Street. Na mrňavé zahrádce za domem vytvořili ukázkou milované *Lietuvy*; sadbu si rozvrhli tak chytře, že sklízeli zeleninu od jara do podzimu.

„Jakou zeleninu?“ zeptal se kluk.

„Pamatuju si hodně zelí.“

„Zelí!“ vykřikl. Zřejmě ho dokázalo nadchnout naprosto cokoliv.

1. Jurgis s Aldonou si za našetřené peníze postavili v Kimballu dům.
2. Měl tři podlaží.
3. A říkalo se mu barák.
4. Na zahrádce za Vitkusovic barákem rostlo zelí.
5. A taky pastináky.
6. V přízemí bydlela malá Ona Vitkusová s rodiči.

7. V prvním patře taky někdo bydlel.
8. A ve druhém patře bydlela mladá žena z Granyardu ve Vermontu.
9. Jmenovala se Maud-Lucy Stokesová.
10. Učila hru na klavír a děti přistěhovalců taky angličtinu.

Dobry mluvit, řekl Jurgis, když dcerku dovedl do druhého patra k Maud-Lucy. K úžasné světaznalé Maud-Lucy Stokesové. Jurgis tím myslel: *Naučte ji něco! Nám se nedostává slov.*

„Tenkrát jsem anglicky mluvila dost otřesně,“ přiznala Ona.

„Ale teď mluvíte naprosto výtečně,“ namítl kluk.

„Jenže tenkrát ne. Moje angličtina byla jako rozžvýkané sousto amerického slangu krapet okořeněné výrazy z italštiny a franštiny, které jsem pochytila na ulici. Rodičům bylo jasné, že to s takovou hatmatilkou daleko nedotáhnu.“

„Ale vaši rodiče anglicky nemluvili. Jak poznali, že nemluvíte dobře?“

„Byli cizinci, ale měli uši,“ odpověděla Ona. „Maud-Lucy mě učila zadarmo, prostě proto, že chtěla. Učila mě každý den.“

„A k tomu jste chodila do školy?“ zeptal se chlapec a zděšeně se otrásl. Na seznam úplně zapomněl.

„K Maud-Lucy jsem chodila místo školy. Ve škole to páchlo nemytýma klukama a kouřem, protože se tam topilo dřevem. Učitelka holkami opovrhovala.“ A tak Ona každý den vyšla po schodech ta dvě patra k Maud-Lucy. K vyrovnané korpulentní Maud-Lucy, která si stříhala vlasy nestoudně nakrátko, nenáviděla trpný rod a měla klavír, kočku a knihovnu plnou svazků v tmavých silných vazbách. K Maud-Lucy, v jejímž bytě to vonělo inkoustem a levandulí. Která tvrdila, že nepotřebuje muže. Která toužila po dětech a Onu brala jako náhražku. Která Onu krmila přídavnými jmény, jako by to byly čokoládové bonbony.

„Propánajána,“ vydechla Ona a podívala se na prsty. „Už to taky dělám.“

Kluk rychle schoval ruce. „Nestýskalo se vám po mámě a tátovi? Když jste utekla k cirkusu?“ zeptal se po chvíli.

„Neutekla jsem k cirkusu. Nemysli si, že jsem se někde nakrucovala na slonovi.“

„Ne.“

„Že si mě představuješ, jak se nakrucuju na slonovi?“

Zasmál se, bylo slyšet takové radostné vyjeknutí. Až do téhle chvíle neprojevil skoro žádný smysl pro humor, jen se tvářil více či méně vážně. „Odejít od nich bylo snadnější, než by sis myslel. V té době jsem měla pocit, že moje máma je spíš Maud-Lucy. Jenže ona se to léto musela starat o tetičku v Granyardu. To je ve Vermontu. A já si myslela, že se rodiče potají připravují na návrat do vlasti. Takže utéct nebylo nijak těžké. Bylo mi čtrnáct, byla jsem dost velká. Stýskalo se mi po Maud-Lucy.“

Chvíli mlčel. „Řekl bych, že moji mámu má rád jeden pán. Je to tajemství.“ Uhnul pohledem. „Možná se jednou stane mým tátou.“

„Aha. Ale tohle bylo něco jiného.“

„Někdy mám pocit, že ten pán je opravdu můj táta. Úplně jako vy, když vám připadalo, že vaše máma je Maud-Lucy.“

„Vím, jak to myslíš.“

„Můj opravdový táta je skvělý muzikant.“ Ukázal z okna. „Jak se jmenuje tenhle?“

„Hýl,“ oznámila. Rychle běžel k batohu, vyndal z něj čistounký zápisník a přidal hýla na seznam. „To máme osm,“ poznamenal. „Ještě jich potřebuju dvanáct.“ Vykoukl z okna na Oniny tavníky; už se zelenaly, konečně přicházelo jaro.

„Moc mi chybí ty jejich ranní koncerty,“ přiznala Ona. „Mají moc vysoko posazené hlásky.“

„Musím jich pět poznat podle zpěvu.“

„Tak s tím ti nepomůžu.“

„Kdyby ptáci zpívali o něco níž, tak byste je slyšela.“

„Tak to si budeš muset vyříkat s Pánembohem.“

Začal o tom přemýšlet. „Žije ještě vaše maminka a tatínek?“

„Šmankote! Víš, kolik by jim bylo?“

Na okamžik se zarazil – počítal. „Jak to s nimi dopadlo?“

Na tohle se jí v životě zeptalo jen pár pozemšťanů. „Naučili se trochu anglicky,“ odpověděla. „Polepšili si, odešli z továrny a otevřeli si obchod. Pracovali až do důchodu, pak ještě chvíli žili a pak umřeli. Jako všichni ostatní.“

„Všichni ostatní ne,“ namítl. „Třeba vy.“ Jeho počítání na jednu nabralo na takové intenzitě, že se to projevovalo v každém jeho pohybu. „Heleďte, něco mě napadlo,“ prohlásil a vstal. Chvěly se mu řasy. Chytil se hubenýma rukama za hlavu, jako by se ji snažil udržet na krku. „Co když... Slečno Vitkusová, co když jste nejstarší člověk na světě?“

Onu napadlo, že by na tu informaci mohla zareagovat dvěma nebo třemi různými způsoby. „Propánajána, to snad ne.“

Poskakoval jí po kuchyni, pořád se držel za hlavu a snažil se krotit překotnou radost. „Heleďte, slečno Vitkusová, co když patříte do Guinnessovy... knihy... rekordů?!“

„Dostanu za to nějaké peníze?“

„Zprvė získáte diplom,“ odpověděl a hlas mu stoupal. „Zadruhé získáte úctu. Zatřetí získáte nesmrtelnost!“

„Ehm,“ odkašlala si. „Tak to je vážně k nezaplacení.“

A pak zazvonil otravný skautský vedoucí a kluk už zase musel zpátky domů.

Kapitola čtvrtá

V hospodě Na útěku to bylo cítit pivem a stářím, i když štamgasti překypovali vitalitou: většinou bylo kolem třicítky, holky měly melíry a krátké halenky, chlapi byli opálení ze solária a ruce měli vypracované z posilovny. Tihle svalovci si rádi pořádně zatancovali: každý svíral rozvlněné boky holky, kterou se snažil sbalit. Měli rádi starý dobrý rock'n'roll, hudbu svých rodičů.

Quinn tu jednou týdně hrál s kamarády, které znal už od dětství. Říkali si Rozjetý večírek. V nerozvázném mládí napsali pár průměrných písniček, ale časem – už jako chlápci ve středním věku – přešli na převzaté hitovky.

„Nejsi náhodou přepracovanej?“ zeptal se ho Rennie. Rozjetý večírek si dával druhou přestávku, Quinn u baru popíjel sprite se spoustou ledu; přešel na něj tu noc před jedenácti lety, co se narodil kluk a on Belle slíbil, že skončí s chlastem.

„Rennie, nejsem přepracovanej.“ Prošvihl nástup a pokazil intro, ze kterého tím pádem sešlo. Jen nemůže spát, ale to si nechával pro sebe.

Ze všeho nejmíň stál o soucit.

„Kdys měl naposled volnej večer?“ nedal se Rennie odbýt.

„Rennie, nepotřebuju míň práce. Potřebuju víc práce. Musím... splatit dluh.“

„Dluh? Vždyť sis v životě nic nedopřál.“ Vyznělo to jako kompliment.

„Bejvávalo.“

„Domluvím ti pár směn u nás,“ navrhl Rennie. Jako majitel zásilkové služby Quinnovi nejednou pomohl překonat horší období. Quinn už za ty roky věděl, jak to v muzikantském životě chodí, představoval si ho jako řeku, která se jeden rok vylije z břehů a další rok vyschne. Fígl spočíval v tom naučit se v těch nevyzpytatelných vodách plavat, umět vyjít, nejen když hladina stoupá, ale i když klesá. Dařilo se mu to líp než většině ostatních. *Zlatíčko, nebojíš se pracovat*, řekla mu máma krátce před smrtí, byla tenkrát ještě mladá. *To na tobě lidi ocení nejvíc.*

„Rennie, já myslím úplně jinej dluh.“ Slyšel, jak Gary s Alexem hučí do partičky mladých učitelek; slavily narozeniny. Chlapi z kapely vyrůstali ve stejné čtvrti jako on – v Munjoy Hill plně třípodlažních nájemních domů. Rennie má teď tu svoji firmu, Alex právní kancelář a Gary soukromou chiropraktickou ambulanci. Koncert v hospodě Na útěku je pro ně zlatým hřebem celého týdne. Mají zdárné děti překypující energií, starají se o trávníky, daňová přiznání a úkoly z matematiky, ale ve chvílích obyčejného zoufalství si říkají, že by chtěli žít tak, jak si to zařídil on – jako muzikant, který se živí hraním.

„No, tak já, ehm, jdu,“ poznamenal Rennie a zamířil do šumícího sálu.

Quinn měl takovou chuť na alkohol naposledy ten večer po pohřbu, když se zabral do toho, co dělával každé pondělí večer – propočítával předpokládané příjmy a výdaje pro nadcházející týden. Zarazil se nad rozepsanou číslicí, došlo mu to jako telegram z pekla: jeho největší výdaj – kluk, který potřebuje zdravotní pojištění a věci do školy a peníze na obědy a ke kadeřníkovi a na boty a kterému je potřeba našetřit na vysokou školu – byl najednou čistě hypotetický. Nadechl se a spočítal, kolik peněz by celkem Belle dal, kdyby se kluk dožil osmnáctých narozenin. Byla to ohromující částka, ale on se rozhodl, že ji zaplatí, a to co nejdřív. Jako pokání. Desátek. Nechtěl mít život jednodušší, když je kluk pryč.

To byl jeho poslední volný večer.

V zadní kapse mu zavibroval telefon. Váhal, jestli to má zvednout – tenhle telefonát očekával –, a když ji uslyšel, sevřel se mu žaludek. Poslouchal její rozzuřený hlas a představoval si, že je jejich hovor spojuje jako červená nit, vlhká a podobná pupečníku.

„Chtěl jsem ho vrátit,“ hájil se. „Vlastně už včera. Jenžeš mě nepustila k němu do pokoje.“ Snažil se pomalu zavřít oči, být s ní, aspoň takhle. Jenže ona zaskučela klukovo jméno, poprvé, podruhé, potřetí. A on při každém tom žalostném vyštěk-

nutí – plesk-plesk-plesk, jako by se ho snažila probrat z kómatu – oči rychle otevřel.

„Belle, uklidni se,“ chlácholil ji něžně.

„To se teda neuklidním! Na to zapomeň! Leda že bys mě to naučil. Co, Quinne? Nechceš mě to naučit, když jsi takovej odborník na uklidňování? Byl bys tak hodnej? Jsem na dně, takže by mi vážně bodlo, kdyby mě zasranej robot naučil, jak se mám uklidnit!“

„Belle, neblázni.“ Pozorně sledoval barmana.

„Klidněs mi mohl říct, žes ten deník vzal. Jenže ses bál. Tys byl vždycky srab.“ Už brečela, její zoufalé vlhké zahleněné vzlyky chrčely v telefonu.

„Přinesu ti ho,“ řekl. „Přinesu ti ho. Ještě dneska. Slibuju. Ani nevím, proč jsem ho vzal.“ Byla to pravda. Jenže když teď klukův deník měl, chtěl si ho nechat.

Periferním pohledem zaznamenal, že Gary mává paličkami. Přivolával ho tak zpátky na pódium. Bellin pláč už nabral na normální hlasitost. „Byl to jeho soukromý deník,“ řekla ochraptěle. „Neměls ho brát. Na tos ty neměl právo.“

„Já vím, já vím,“ chlácholil ji překotně. Sice dokázal milovat jen poskrovnu – podle holky, se kterou chodil po Belle, se ručička na láskometru v jeho případě téměř nevychýlila –, ale Belle zahrnul veškerými city. „Nebyl jsem snad u slečny Vitkusové?“ vyznělo to přesně tak zoufale, jak se cítil. „Přesně jaks chtěla? Řeklas mi, ať tam zajedu, tak jsem tam zajel.“

„To byla tvoje povinnost. Taky byla tvoje povinnost jezdit za synem. Tohle lidi prostě dělají.“

Aspoň že s ním mluví. Kolikrát si v tuhle pozdní hodinu povídali, on ani trochu unavený a ona se bránila spánku jen proto, aby k němu konečně našla cestu? Přesně takhle si s ní chtěl teď povídat, jako dřív, potichoučku si šuškat, aby nezbudili syna, který měl lehké spaní.

„Belle, přinesu ti ho.“ Asi pět metrů od něj postávali příkladní otcové a manželé; ti by věděli, co mají říct. Jejich manželky by o nich určitě prohlásily, že jsou citliví. Děti považovali za ži-

votní radost. Věřili v lásku a Boha; věřili, že zvířata mají duši; věřili, že na ně jejich mrtvé babičky shora dávají pozor.

„Ty roky, cos byl pryč,“ řekla. „Ty roky, co ses jak pošuk honil za slávou.“ Najednou mluvila tiše. „Čekala jsem od tebe mnohem víc.“

„Prosím tě, Belle.“

„Nechtěla jsem od tebe jen peníze. Chtěla jsem, aby ses o nás víc zajímal. Chyběls nám. Teda, jemus chyběl pochopitelně jen jako představa. A mněs chyběl jako takový.“

„Měl jsem pocit, že je tam se mnou,“ poznamenal. Vypadlo mu to z pusy jako ulomený zub. Kde se to v něm vzalo?

„Cože?“

Připadal si poctěný jejím zájmem. „U té staré paní. Bylo to přesně tak, jak si to zapsal do deníku. Cituju: Zavánělo to tam kouzly.“

Belle navzdory zármutku vyloudila cosi jako smích. Klukovy syntaktické libůstky ji vždycky bavily. Kluk byl náruživý čtenář – hltal návody, knihy o rekordech, romány určené pro mnohem starší děti a vyzobával z nich lingvistické perly jako vrána prohrabávající štěrku u silnice.

„Tak povídej,“ vyzvala ho.

Chtěl jí to ulehčit, vyléčit ji, vytáhnout ji z té neosvětlené díry, do které spadla. Sice mu bylo jasné, že na něco takového jednoznačně nemá, ale jen ho to utvrdilo v odhodlání. „Jako by tam byl s náma,“ vysvětloval. Divně dýchal. Zuřivě improvizoval; k tomu, co opravdu cítil, přidal to, co cítit chtěl a co by podle něj cítil takový Rennie nebo Alex nebo Gary. „Chvilku jsem měl dojem, že se znova –“ hledal správné slovo. „Objevil.“

„Náš syn nezmizel,“ řekla Belle po dlouhé táhnoucí se odmlce. Už ani nemohla brečet. „Quinne, ‚náš kluk‘ umřel. Jednoho krásného květnového rána vstal, z jakéhosi stěží zjištělného důvodu nasedl na kolo a padl mrtvý k zemi, ještě než slunce vystoupalo nad obzor.“

Proč to dělá? Znova a znova. Proč? Jak rád by si dal první hřejivý doušek, ten jedinečný zdroj útěchy.

„Třeba kdybys tam zajela se mnou,“ napadlo ho. „Třeba bys v tom domě taky měla pocit, že je s tebou.“ Tohle se v duchu říkalo tak hezky, ale nahlas to znělo úplně jinak. Jeho snaha se minula cílem tak nápadně, jako by zasáhl střed úplně jiného terče.

„Já mám ten pocit tady,“ odsekla Belle. „V jeho domě. V domě, ve kterém kdysi taky bydlel. Jako manžel a otec. Dokonce dvakrát. Tady s neměl pocit, že je s tebou? V jeho vlastním domě? Nepřijde ti to divné? Že ses svému synovi vzdálil natolik, že je jakoby s tebou v úplně cizím baráku?“

Zaslechl v jejím hlasu nový tón, chladnou odtažitost, kterou měl spojenou s úplně jiným typem žen. Když před třemi lety v autobuse z Chicaga projížděl kolem skladišť sépiové barvy a zmocnila se ho lítost, upnul se k naději, k jaké se upínají lidé ve středních letech: rozhodl se, že se stane lepším člověkem. Na nádraží na něj čekala Belle s klukem; ten celý strnul v neblahé předtuše. Ale Belle neměla pro neblahé předtuchy pochopení. Vůbec žádné. *Pojď ke mně*, pošeptala mu v deštivé mlze. *Buď mu tátou*. Pár týdnů nato se podruhé vzali.

„Takže ty ses rozhodl, že mě připravíš zrovna o jeho poslední slova, jo?“ řekla. Její hlas v telefonu chraptěl.

„Belle, omlouvám se.“ Slyšel, že spoluhráči už ladí. Telefon zapípal. „Belle, heleď, za chvíli se mi vybije telefon.“

„To se ti hodí, co?“ odsekla a zavěsila.

Dopotácel se zpátky na pódium. Chlapi se mu nepodívali do očí. Barman vypnul hudbu a Gary se posadil za bicí. „Tak já bych pár šicht přece jen bral,“ řekl Renniemu, když si pověsil kytaru na krk. „Jak je libo,“ odpověděl Rennie.

Stoupl si čelem k rozjařenému davu a bezmyšlenkovitě vystříhl úvodní sólo, které hrál už od sedmnácti. Přešel k mikrofonu a zakvílel do něj.

Kapitola pátá

Než se kluk čtvrtou sobotu pustil do práce, předložil Oně papír s vytištěnými údaji o jisté madam Jeanne Louise Calmentové z Arles ve Francii, která zemřela v roce 1997 jakožto patrně nepřekonatelná držitelka titulu Nejstarší člověk.

Na světě.

„Sto dvacet dva let a sto šedesát čtyři dnů,“ předčítal kluk hlasem, který by se mnohem více hodil na středověká provolání.

„To snad ani není možné,“ namítla Ona. „Ukaž.“ Vlastně toho moc ke čtení nebylo; život madam Calmentové tvořil – jako život většiny lidí – řetězec obyčejných dnů, ale to jí nebránilo, aby jako většina lidí neudělovala rady. „Každý den čokoládu?“ podivila se Ona. „To je její recept na dlouhověkost?“

Přejel očima další doporučení k cestě za nesmrtelností. „Co je portské?“ zeptal se.

„Vino. Jó, Francouzi si na vínečko potrpí.“ Zvedla oči od papíru. „Kdes to splášil?“

„Víte, co je internet?“

„Jistěže vím, co je internet. Na jaře roku dva tisíce mi to ukázali v knihovně. Takového jančení pro nic. Horší než televize.“ Přeměřila si ho pohledem: sice odváděl pozornost dvorným chováním a nažehleným skautským krojem, ale přece jen patřil do jednadvacátého století. Sama už zažila nástup automobilů, letadel, automatických praček, atomových bomb, raketoplánů, jednorázových plenek a tlačítkových telefonů, brala je jako samozřejmost a její schopnost žasnout se vyčerpala zhruba s přistáním na Měsíci v roce 1969, ale tenhle kluk jako ze stroje času s telefonem o velikosti chrastítka a informacemi z Francie, které vytáhl ze zařízení u sebe v pokojíčku, pro ni byl docela hádankou. Přejela si oběma rukama po hlavě, jako by chtěla oprášit dávno vstřebané technologie.

Vytáhl další papíry – další rozhovory s madam Calmentovou. Přečetla je od začátku do konce a on se jí při tom díval

přes rameno. Měl teplý, spíš nasládlý dech. „Ta tvoje madam Calmentová je pěkná chlubilka.“

„Podívejte na tohle,“ ukázal.

„Mám jen jednu vrásku a ta není vidět, protože na ní sedím,“ četla nahlas. „Tohle se ta tvoje rekordmanka rozhodla sdělit budoucím generacím? Z toho tedy opravdu padám na zadek.“

Zasmál se nahlas – ozvalo se to jeho znervózňující vyjeknutí. Začalo a přestalo jako s úderem hodin.

Ona jen pohoršeně mlaskla. „Takové pocty je pro takovou buranku vážně škoda.“ Znova si prohlédla fotku pořízenou v den stodvacátých prvních narozenin té nebožáčky. „S takovým ciferníkem by se vyjímala mezi strašáky na poli,“ zabručela. Ráda by porovнала pomačkaný obličej madam Calmentové s těmi, které sama znala, ale nevybavila si jediného živáčka, který by byl alespoň přibližně tak starý jako ona sama. Natož jako madam Calmentová. Doufala, že nemá tak hrozný účes. „Jak to ta bába dokázala?“

Kluk znova ukázal na papír s názory madam Calmentové.

„Šokoladas ir vynas,“ poznamenala Ona. Čokoláda a víno. Ta slova zachřestila a kluk naklonil hlavu na stranu jako pozorový pták.

„Už zase jste mluvila tou řečí.“

„Já vím.“ Důrazně si poklepala na lebku.

„Kdy máte narozeniny?“ zeptal se a vyndal z batohu notes.

„Dvacátého ledna.“

Zapsal si několik čísel a pomalu počítal. „Jestli chcete překonat rekord, musíte žít ještě osmnáct let a devadesát devět dnů.“

„Tak dlouho nevydržím,“ namítla. „Ta ženská je hotové monstrum.“ Ale už když to říkala, začínala mít dojem, že by se ta dlouhá doba možná dala nějak překlenout. Od svých devadesátých narozenin si každé ráno po probuzení říká: *Tohle je možná můj poslední den*. A ta francouzská treperenda si klidně přenastaví pravidla platná pro lidstvo. Vyzná se snad někdo v Božím kalendáři? „Ale musím uznat, že bych té madam Bonžúr docela ráda šlapala na paty.“

Kluk se mohl zbláznit radostí. „Soutěžící si zaprvé musí stanovit jasný cíl. Zadruhé musí pochopit, o co v soutěži jde.“ Znova došel k batohu, rozepnul jednu z mnoha kapsiček a vyndal další papír. „V současné době je nejstarší ženou paní Ramona Trinidad Iglesiasová-Jordanová. Věk sto čtrnáct let. Země: Portoriko. Paní Ramona Trinidad Iglesiasová-Jordanová je taky nejstarším žijícím člověkem na světě.“ Výslovnost cizích jmen mu dělala potíže. „Nejstarší žijící muž se jmenuje pan Fred Hale. Věk sto třináct let. Země: Spojené státy americké.“ Podíval se na Onu. Zajímalo ho, jak tu informaci přijme.

„A co nejstarší žijící zapšklá bába?“

Kluk se nad tou otázkou zamyslel. Ani tentokrát si nevšiml skryté ironie. „Zaprvé vám musí pokus o vytvoření nového rekordu schválit. Zadruhé vám musí pokus o vytvoření nového rekordu někdo dosvědčit. Zatřetí: Pokus o vytvoření nového rekordu musí být v souřadu se zákony.“

„Zaprvé, v *souladu* se zákony. Zadruhé, Portoriko není země. Je to nezačleněné území Spojených států.“

„Díky.“ Rychle něco připsal na dva seznamy v notesu.

Pročítala papír se stručnými, nicméně zásadními údaji, snažila se nebrat si je moc k srdci, ale vůbec se jí to nedařilo. Jistě, rekord madam Calmentové je naprosto směšný, ale ti ostatní by se možná dali porazit. „Paní Portoriko to určitě hned tak nevzdá,“ uznala. „Ale kolik lidí může být mezi mnou a panem Halem? Muži se průměrně dožívají zhruba stejného věku jako pískomilové. Třeba jsem třetí nebo čtvrtá na řadě.“

„To rád zjistím!“ divže nevykřikl. Udělal si další poznámku. Vypadal... nadšeně, jak si později vzpomněla. Vycenil všechny drobné světlé zuby.

„Nejstarší žijící člověk na světě,“ prohodila. „Výraz ‚žijící‘ mě dost uklidňuje.“

„Vy ale chcete usilovat o rekord všech dob. Který nepřekonají ani příští generace.“

„Nepředbíhejme událostem. Nejdřív se musíme zbavit několika soupeřů.“

Zavřel oči. „Soutěžící musí bezvýhradně splnit veškeré požadavky stanovené v podkladech pro zájemce o překonání Guinnessova světového rekordu,“ odříkával.

„Co je v těch –?“

„Zaprvé dostanete oficiální pokyny od organizátorů Guinnessových světových rekordů. Zadruhé dostanete oficiální formuláře pro osoby, které vám dosvědčí překonání Guinnessova světového rekordu. Zatřetí dostanete –“ Zavrtěl hlavou a v duchu se vrátil na začátek. „Zaprvé dostanete oficiální přihlášku. Můžete si vybrat běžný postup, nebo zrychlený postup.“ Podíval se do notesu. „My zažádáme o ten zrychlený.“

„Kolikrát už jsi to zkoušel?“

„Osmkrát. Jenže pokaždé mi nápad někdo vyfoukl dřív, než jsem na něj přišel sám.“

Horlivě si zapisoval, co bude potřeba udělat – Ona si díky tomu vybavila, jaké to je, když člověku na něčem opravdu záleží. Připadala si jako omámená, byl to příjemný pocit, takový bezstarostný. Dívala se oknem na krmítka a představovala si své jméno v knize rekordů. Všechna ta cudná baculatá písmena křestního jména a pak překvapivé příjmení plné dlouhých stonků. Ona Vitkusová. Děkovala sama sobě, že byla tak prozíravá a vydupala si zpátky rodné příjmení. V roce 1948 to nebyla žádná hračka. Najednou byla se svým nijak pozoruhodným životem spokojená, s tou fádňí šňůrou umělých perel, mezi nimiž se občas zaleskl opravdový klenot. Kluk se na ni občas po očku podíval jako na jalovici zasluhující první cenu a ona si taky tak připadala: pěkná a zdravá, čistounká a vykartáčovaná, tutová vítězka.

Když měl kluk pro ten den všechno hotové, nalila mu mléko a nabídla sušenky. „Sociálka mě pěkně vypekla,“ poznamenala. „Už jsem si skoro zvykla na ty zvířátkové sušenky, a oni mi zničehonic přivezli tyhlety rádoby makrónky.“

Kluk se do jedné zakousl a zašklebil se.

„Já vím,“ vzdychla. „Jenže podle nich bych měla vrnět blahem jako kočka, která se musí spokojit s tím, co jí předhodí.“

A právě tohle jí v jejím druhém století na zemi vadilo ze všeho nejvíc – že všichni předpokládali, že potřebuje pomoc, a očekávali její vděčnost a byli nemile překvapení, když jim hned nezačala líbat ruce. Kdy přestalo stačit obyčejné poděkování? Za posledních pětadvacet let se u ní vystřídali všemožní dobrodějové, od katolické charity po místní sociálku, a s výjimkou tohoto kluka všichni, úplně všichni, dospěli k závěru, že má v oblasti vděku značné nedostatky.

Že kluk svými návštěvami sleduje ještě jiný cíl, jí prozradil až později, když dopil mléko a přezkoumal seznam ptáků, který se zatím nijak nerozrostl. Každý jeho krok se řídil vnitřní logikou, kterou vůbec nechápala. Měl se chystat k odchodu, a přitom z tajné kapsy v batohu vytáhl malý přístroj.

Diktafon byl velký jako půlka čokoládové tyčinky; dostal ho od tety, která pracovala v Kalifornii jako novinářka. „Máme si vybrat starého člověka a převyprávět jeho životní příběh,“ vysvětloval. „Pan učitel Linkman říkal, že staří lidé rádi povídají.“

„No to se podívejme.“

„Pan učitel Linkman taky říkal, ať vyzpovídáme dědečka nebo babičku, ale já jsem si vybral vás.“

Prohlížela si maličký přístroj. Kluk ho postavil mezi ně, přesně doprostřed. Zavrtěla hlavou.

„Už jste mi vyprávěla deset historek,“ připomněl jí.

„Ale tohle je něco jiného.“

„Když nebudete chtít, tak vám to nepřehraju,“ sliboval. „Nebudete se muset poslouchat.“ Zmáčkl tlačítko a prosebně se na ni podíval.

„No já nevím.“

„Co když se stanete držitelkou Guinnessova světového rekordu?“ nedal se. „Všichni s vámi budou chtít dělat rozhovor a vy třeba ochraptíte.“ Přejel rukou nad přístrojem. „Tak bude stačit, když zapnete tenhle čudlík. A čáry máry fuk, odvyprávíte svůj životní příběh a klidně u toho budete moct chroupat preclík.“

Nakonec souhlasila, ale jen proto, aby se zase nenechal unést; minulý týden ji vyděsilo, jak jí poskakoval po kuchyni. Pohyboval se jinak než ostatní děti – zápěstími a rameny hýbal jako loutka – a jí ho kvůli tomu bylo líto.

Přetočil pásku a pak znova zapnul nahrávání. „Tohle je slečna Ona Vitkusová,“ oznámil plný očekávání. „Tohle je její životní příběh nahraný na diktafon. Tohle je první část.“

Nedůvěřivě se dívala na rychle se otáčející kolečka. První část? Okamžitě začala dělit prožité roky.

„Je to zapnuté?“

Kluk si přitiskl prst na rty a přikývl. Zřejmě chtěl zůstat neviditelný. Postrčil k ní papír s předtištěnými otázkami – ty nejspíš byly dílem pana učitele Linkmana – a ukázal na otázku číslo jedna. *Kde jste se narodila?* Za ní následovalo dalších devětačtyřicet dotazů.

„Na všechny odpovědět nestihnu,“ namítla. „To bysme tu seděli do soudného dne.“

Nic neříkal, jen upřeně sledoval přístroj, jako by diktafon mohl začít vyprávět místo ní.

„Co ode mě očekáváš?“ zeptala se.

Podíval se jí do očí. Odpověď naznačil rty: Povyprávějte mi.

Měla dojem, že události nabraly poněkud smělý spád. Nezávazně klábosit u kuchyňského stolu je jedna věc, ale utřídit si myšlenky tak, aby je pan Linkman mohl oznámkovat, je úplně něco jiného. Jenže se s klukem už skamarádila natolik, že mu to nedokázala odmítnout. A to si myslela, že s kamarádním dávno skončila.

„Odpovím jen na tu první a konec,“ vymínila si.

Ale nebyl to konec.

Vykotkala pár vět na úvod, ale nebylo jí rozumět, protože měla hroznou trému. Kluk nakonec diktafon milosrdně vypnul. Usmál se; byly mu vidět hezky rovné zuby. „To bylo přímo vynikající,“ pochválil ji a zase přístroj zapnul. „Tohle je slečna Ona Vitkusová. Tohle je její životní příběh nahraný na diktafon. Tohle je taky první část.“

Kapitola šestá

Quinn vyrazil brzy ráno autobusem do Rennieho podniku za nákupním centrem, do uhlazeného skladu o velikosti hangáru, kde vzkvétal třetí největší dodavatel hromadných zásilek v Nové Anglii zvaný Great Universal Mail Systems. Sklad dřepěl na zeleném trávníku, kde by se daly pořádat pikniky. Vstup ze skleněných panelů uchycených v ozdobném rámu s květinovým vzorem dodával budově na domácí vzhledu, jako by v ní sídlilo ústředí firmy prodávající bytové dekorace. Když svítlo slunce, sklo celý den odráželo dopadající paprsky.

Mladá recepční pozdravila Quinna tak pohotově, že za to určitě mohly vynikající benefity. Na stole jí stála váza kosatců. „Za kým jdete?“ zeptala se. Vlasy měla ulíznuté, vypadalo to sexy, podobala se výbojným kráskám z dvacátých let. Quinn si nechtěně představil, jak asi v té době vypadala slečna Vitkusová: bezstarostná dívka s rozzářenými tvářemi tančící charleston v takových těch přiléhavých šatech. Trochu ho to vykojelo.

Sdělil recepční, jak se jmenuje, a zalitoval, že se pořádně neoholil. „Rennie říkal, že by pro mě mohl mít práci.“

„Jéje, to jste tu špatně,“ zaševelila a zvedla se ze židle.

Pomalou ho odvedla ke dveřím a zafukala rudě nalakovaným nehtem na sklo. „Vidíte tamhle ten roh? Jak budova zatáčí jako by do elka? Tam se hlase.“

„Rennie je můj kamarád,“ vysvětloval. „Myslel jsem, že –“

„Jé, aha, jenže on má celý den jednání,“ zaštěbetala. „Neví, kde mu hlava stojí.“

„Známe se už od střední.“

Horlivě přikyvovala. „To je skvělé.“

Chvilí otálel. Za usměvavou dívkou byla přepážka pastelové barvy a zpoza ní vycházel uklidňující kancelářský šum probíhajících obchodních transakcí: tiše se otevřely dveře a zase se zavřely, do koberce zabubnovaly vysoké podpatky, někdo se tlumeně, zdvořile zasmál. Rennie tam někde byl a Quinn zalitoval – ne poprvé –, že se taky neumí radovat z maličkostí.